

Olika behov – många möjligheter

Yttrande om skötselplan för Nydalsjöns strandzoner

Nätverket för Nydals nyttjare

30 maj 2005

Inledning

Det är glädjande att det nu finns en skötselplan för Nydalasjöns strandzoner. I Nätverket för Nydalas nyttjare har vi läst den med stort intresse. Eftersom vi är djupt engagerade i Nydalaområdets utveckling har vi förstås många förslag på kompletteringar och förändringar, vilka redovisas i detta yttrande.

Till att börja med vill vi slå fast att Nydalaområdet redan nu är ett välbesökt och mycket uppskattat friluftsområde. Det beror naturligtvis först och främst på själva sjön, men också på den tilltalande stugmiljön och på den känsla av frid och avskildhet som man här kan uppleva bara ett stenkast från stora bostadsområden. Områdets betydelse kommer bara att öka i takt med att nya bostadsområden kommer till i närområdet. Just nu byggs på Lilljansberget, en detaljplan är färdig för Mariestrand och närmast väntar Tomtebo 1B. På sikt kan det bli aktuellt med bostadsområden även öster om sjön. Nydalaområdet är av avgörande betydelse för livsmiljön både i de nya och de gamla bostadsområdena. Strategin måste hela tiden vara att behålla illusionen av ”vildmark” och avskildhet mitt i stan, med bibehållen skogsbarriär och bullerbekämpning. Man bör inte heller göra området alltför välordnat. Utgångspunkten bör vara att *bevara och utveckla de kvalitéer som finns här redan idag*, snarare än att pröva nya koncept.

Människor söker sig till Nydalaområdet av olika anledningar, och det övergripande målet bör därför vara att *skapa ett varierat område som tillgodoser olika slags behov*. Det innebär att man bör skapa avskilda platser likaväl som öppna platser; tillhandahålla välordnade grillplatser, badstränder och bryggor men också lämna utrymme för spontana aktiviteter; göra området tillgängligt för rörelsehindrade men samtidigt minimera biltrafiken; anlägga gång- och cykelvägar men också låta människor trampa smala stigar.

Av stor betydelse är att skötselplanen inriktas på att *värna om sjön och de människor som vistas där*. En viktig del av områdets värde ligger i den avskärmning från omvärlden som det erbjuder. Det är viktigare att värna om denna kvalité, som kommer alla besökare till del, än att ge möjlighet för några få att se vattnet hemifrån. Denna princip måste slås fast i skötselplanen, eftersom suget efter sjöutsikt kommer att öka när nya bostadsområden byggs i söder (Tomtebo 1B), nordväst (Mariestrand) och på sikt kanske även i öster.

Vi har ett antal förslag på hur skötselplanen på ett bättre sätt kan tillgodose dessa överordnade principer. Dessa förslag är i allmänhet billiga – knappast dyrare än de som föreslås i kommunens samrådshandling.

Allmänna synpunkter

□ Planens omfattning

Skötselplanen omfattar Nydalasjöns stränder och dess närmaste omgivning – enligt inledningen den mark som är detaljplanlagd som parkmark. Av någon anledning saknas dock den nordligaste delen (mellan Nydalabadet och campingen). Vi menar att även denna del av parkmarken bör inkluderas i planen. Området utnyttjas flitigt för motion och rekreation, och

där finns dessutom flera gamla gårdstomter, åkerholmar, dikesrenar m.m. som har både naturvärde och skötselbehov. En tomt med hävdgynnad flora nära Nydalabadet har inventerats av en av nätverkets medlemmar (se bilagor).

Planen bör dessutom inte bara redovisa vilka exploateringar som planeras kring Nydalasjön, utan också nämna att det finns idéer om ett naturreservat öster om sjön.

Slutligen bör skötselplanen helt och hållet utgå från de förhållanden som gäller nu och inte planera för t.ex. utsiktspunkter och grillplatser där det idag finns stugor.

□ Skogsinramningen

I planen framhålls på ett bra sätt att den höga och täta skogen runt sjön har en viktig funktion för att skapa en avskärmning som gör att besökarna upplever lugn och avskildhet. Största restriktivitet bör gälla för att glesa ut skog för att sjön ska kunna ses från längre håll. En orörd zon måste bibehållas både vid befintlig bebyggelse och i samband med nya exploateringar runt sjön. Fler tomter vid sjökanten kan röjas och ställas i ordning för allmänheten, men se dock nedan om naturvårdsaspekten.

Kring Nydalasjön finns en nästan obruten skogsrand, som starkt bidrar till känslan av att vara avskild från vardagens stress och jäkt.

□ Tryggheten

En aspekt som flera gånger återkommer i skötselplanen är tryggheten. Således vill man vid Tomtebo (område 10) gallra skogen för att skapa trygghet för dem som vistas på de gräsytor som ska anläggas. Vid Dödmanviken (område 5) ska visuell kontakt upprätthållas mellan vägen och grillplatserna av bl.a. trygghetsskäl.

Vi menar att man inte bör överdriva trygghetsaspekten. En del människor vill vistas på öppna platser, men till Nydalaområdet kommer många för att få en stunds avskildhet. Det finns många undanskymda platser kring sjön, och de utnyttjas av bl.a. fiskare, badare, korvgrillare och människor som bara vill ha lugn och ro. Människor söker sig aktivt till de insynsskyddade platserna och gläder sig åt att ha hittat ett ställe som inte alla andra känner till. Ett påtagligt bevis på det är att det finns en eldstad på i stort sett varje ödetomt.

För tryggheten är det nog viktigare att det finns människor i området än att de hela tiden är inom synhåll. Vi vill därför framhålla stugorna som en viktig trygghetsskapande faktor.

□ Trafiksituationen

Längs Nydalasjöns nordvästra sida, vid Hällan samt mellan Dödmanviken och Kärleksviken finns bilfria gång- och cykelvägar. Längs den sydvästra och västra sidan löper Olle Fiskares väg, som är öppen för fordonstrafik, men ganska lite trafikerad. I sydost går den gamla kustlandsvägen, som på senare år blivit mer och mer utnyttjad i takt med att Kyrkstugan och KFUM byggt ut sin verksamhet. Där trängs idag cyklister och fotgängare med fordonstrafik under mycket osäkra förhållanden. Detsamma gäller vägen längs den nordöstra stranden, som är förbjuden för obehörig trafik men som utnyttjas förvånansvärt mycket.

Här finns en motsättning mellan tillgänglighet för rörelsehindrade och bilfrihet. Finns det möjlighet att köra in på en väg och parkera nära sjön kommer många att göra det, även om det egentligen bara är tillåtet för rörelsehindrade. Därigenom skapas en osäker trafikmiljö. Detta är något som man måste beakta så snart man anlägger en ny attraktion, exempelvis en ny badstrand.

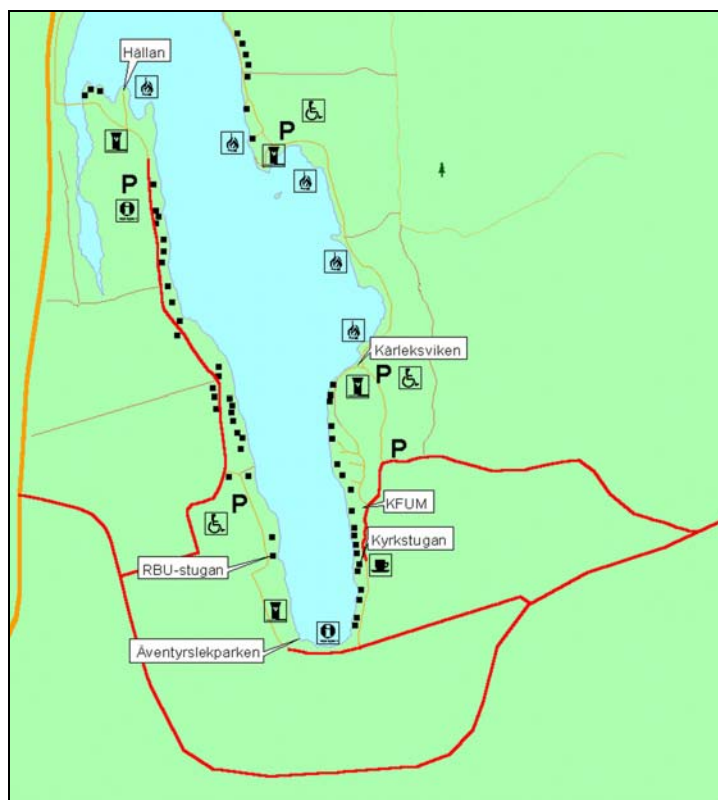
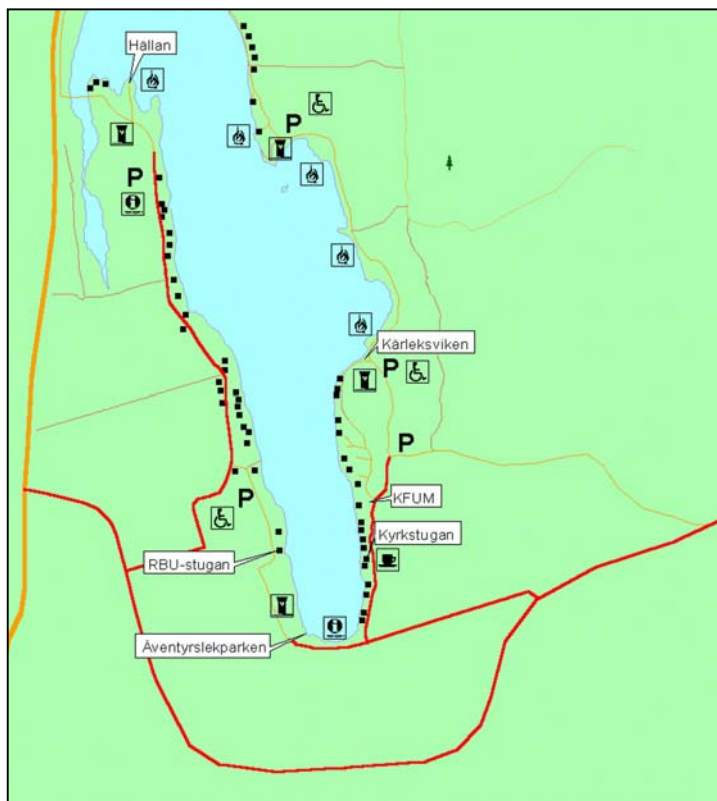
Vi skulle vilja se en djupare analys av trafiksituationen i skötselplanen. Vi har inte alla svar, men vill ändå komma med några förslag. Vad gäller den nordöstra stranden bör man överväga att stänga av den smala vägen mellan badet och Dödmanviken med en bom. Det skulle både öka trafiksäkerheten och minska vägslitaget. Om vägen bommas drabbar det dock rörelsehindrade, som idag kan parkera vid Dödmanviken. Kanske skulle man kunna lösa detta genom att sätta bommen vid Sjödala eller den angränsande tomma tomten, och anlägga en ny handikappbrygga här?

Vad beträffar den sydöstra delen skulle en möjlig förändring vara att leda in trafiken till sjön längs gamla kustlandsvägen från öster i stället för som nu från söder (se kartorna på nästa sida). En ny parkering kunde då anläggas vid KFUM för både deras och Kyrkstugans behov. Endast fordon med handikapptillstånd skulle få köra ända fram till Kyrkstugan.

Kustlandsvägen öster om Nydalasjön är för närvarande inte i så gott skick, så vissa insatser torde krävas för att ställa den i ordning. Det kommer dock att krävas åtgärder även om nuvarande ordning behålls, både för trafiksäkerheten och för att förbättra vägens skick. Möjligheten att leda om trafiken bör därför utredas noggrant.

På sjöns västra sida, vid Kinabron, finns idag en spontan parkeringsplats vid Kolbäcksvägen. När vägen byggs om till E4 kommer denna yta att försvinna. Besökare till området vid Hällan torde då välja att köra in längs Olle Fiskares väg, vilket vi tycker vore olyckligt, eftersom den vägen i stor utsträckning utnyttjas av fotgängare och cyklister. Vi har funderat på om inte detta skulle kunna förebyggas genom att nya E4 förses med en större rastplats ungefär vid Kinabron. Den skulle inte bara bli av lokal betydelse utan ge trafikanter på genomresa en chans att ta en paus i sjöns avkopplande miljö och kanske bli intresserade av att tillbringa mer tid i området. Det skulle dessutom vara ett utmärkt ställe för information om Umeå för norrifrån kommande trafik. Ett bullerplank skulle sättas upp mellan vägen och rastplatsen. Men det är förstås en idé som kräver fortsatt utredning.

När det gäller trafiksäkerheten vill vi slutligen påpeka en viktig detalj. De bommar som finns på flera ställen måste markeras så att de syns ordentligt under dygnets mörka timmar. För närvarande är det stor risk att man cyklar eller till och med springer in i dem.

På den översta kartan ser man hur infartsvägarna till Nydalaområdets södra del ser ut idag. Den nedersta kartan visar hur det skulle bli om kustlandsvägen utnyttjades från öster. Trafiken till Kärleksviken skulle stanna på den idag befintliga parkeringen och alltså inte beröra vägavsnittet närmast sjön. Förslagsvis skulle en ny parkering anläggas vid KFUM för att tillgodose både deras och Kyrkstugans behov. Endast fordon med handikappstillstånd skulle få köra ända fram till Kyrkstugan.

□ Naturvärden

Kring Nydalasjön finns skogliga kvalitéer som i stort sett saknas i omgivningarna. Framför allt på de ödetomter som stått övergivna länge hittar man gamla lövträd, döda och döende träd och ibland riktigt gamla tallar. Vid gallring måste man ta hänsyn till dessa. Nyare ödetomter bör röjas och slås för att underlätta för friluftslivet, medan naturvårdshänsynen bör få överväga när det gäller äldre, riktigt igenvuxna tomter.

Tyvärr brinner det ibland vid Nydalasjön. Det är alltid lika tråkigt när det händer, för det brukar vara kommunal egendom som eldas upp – grillstugor, toaletter, vedskjul eller till och med någon stuga. Efter sådana händelser bör brandskadade träd lämnas kvar och bara avlägsnas om de innebär risker för besökarna. Den brända veden kan utnyttjas av de insekter och svampar som blivit alltmer sällsynta i det svenska skogslandskapet.

□ Kulturvärden

Stugmiljön

Det är roligt att se att stugområdet vid sjöns nordöstra sida uppskattas efter förtjänst i planen. Däremot är det tråkigt att inte stugmiljön från Kärleksviken och söderut värderas på samma sätt. Även vid denna del av sjön finns en väl sammanhållen stugmiljö där de flesta stugor är från 1920- och 1930-talen. De syns inte lika bra från vägen, men det är alldeles uppenbart att de har lika stora kulturhistoriska kvalitéer som stugorna vid den nordöstra stranden. Även på sjöns västra sida finns värdefulla stugor, även om miljön där inte är lika sammanhållen.

En kulturhistorisk inventering måste göras innan några som helst åtgärder vidtas som påverkar det nuvarande stugbeståndet.

Även om stugorna inte direkt berörs av skötselplanen så bör det poängteras att stugorna är en betydande del av området karaktär, och att merparten av dem bör sparas för framtiden. Informationstavlor om stugmiljön kan gärna sättas ut. Eventuellt skulle Sune Jonssons fotografier på museet kunna nyttjas för ändamålet.

Om man anlade en gångstig mellan sjön och stugorna längs sydöstra stranden och Olle Fiskares väg skulle även de stugornas kulturvärde framkomma, på samma sätt som vid nordöstra stranden (se flygbilder på sidorna 12 och 14 i detta yttrande).

Det måste också påpekas att det finns stora brister i skötselplanens kartmaterial vad gäller stugorna. Många rivna stugor finns kvar på kartorna, medan befintliga stugor saknas. Det ger ett felaktigt underlag för planering av var skötselåtgärder bör sättas in och var grillplatser och andra anläggningar kan placeras.

Kustlandsvägen

Gamla kustlandsvägen är ett kulturhistoriskt intressant objekt som får en alltför undanskymd plats i skötselplanen. Det var den första sammanhängande landsvägen längs Norrlandskusten och den stod färdig på 1690-talet. Gång- och cykelvägen från Tomtebogårds skola runt Nydalasjöns sydspets och vidare norr om koloniträdgårdarna är en bit av denna gamla kustlandsväg, som har mycket ursprunglig karaktär.

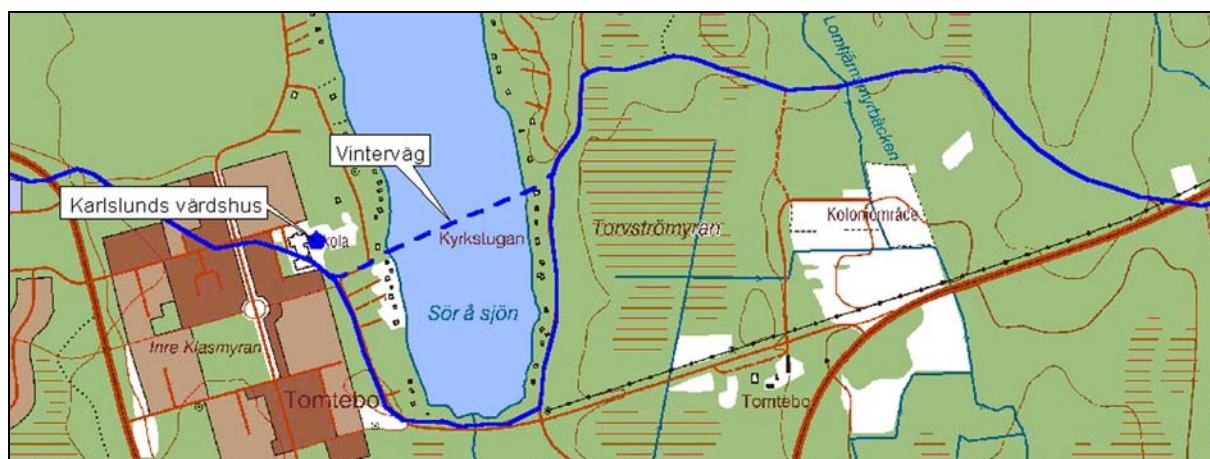
Vägen mot Täfteå fick nämligen en rakare sträckning på 1920-talet, och då blev den här biten kvar. Öster om Nydalasjön finns bland annat två vägtrummor av sten (bilden).

Vid Tomtebogård fanns på 1700-talet ett värdshus som hette Karlslund.

Länsstyrelsen har inventerat kulturvägar i Umeå kommun, men bara statsägda vägar och enskilda vägar med statsbidrag. Denna bit av kustlandsvägen saknas därför i inventeringen. För liknande objekt anges följande skötselrekommendationer i länsstyrelsens inventering:

- Behåll vägens sträckning.
- Undvik ingrepp i plan och profil.
- Røj bort sly från diken och vägkanter.
- Dika varsamt.
- Behåll grus som slitlager. Tänk på färg och material om nytt gruslitlager ska påföras.
- Underhåll och vårda stentrummor.

Gamla kustlandsvägens sträckning och värdshusets belägenhet markerade i blått. Söder om RBU-stugan finns fortfarande en nedfart till sjön, där genvägen vintertid gick över isen.

□ Rekreation

Nydalaområdet är i första hand ett friluftss- och rekreationsområde, vars värde till stor del ligger i att det erbjuder en stunds avkoppling från vardagens stress och jäkt. Därför bör strategin hela tiden vara att behålla illusionen av ”vildmark” och avskildhet mitt i stan. Viktiga beståndsdelar i detta är att behålla skogsbarriären, bekämpa bullret och undvika att anlägga nya bostäder på ett sådant sätt att de inkräktar på området.

Man bör inte heller göra området alltför välordnat. De ödetomter som finns på många ställen är idag mycket utnyttjade av t.ex. fiskare, korvgrillare, badare och människor som vill ha lugn och ro. Dessutom lägger många sina båtar här. Tomterna måste städas och hållas öppna, men i övrigt är det viktigt att deras inramade och ”privata” karaktär bibehålls och att möjligheten till spontana aktiviteter inte inskränks.

Ödetomterna utnyttjas bland mycket annat som båtplatser.

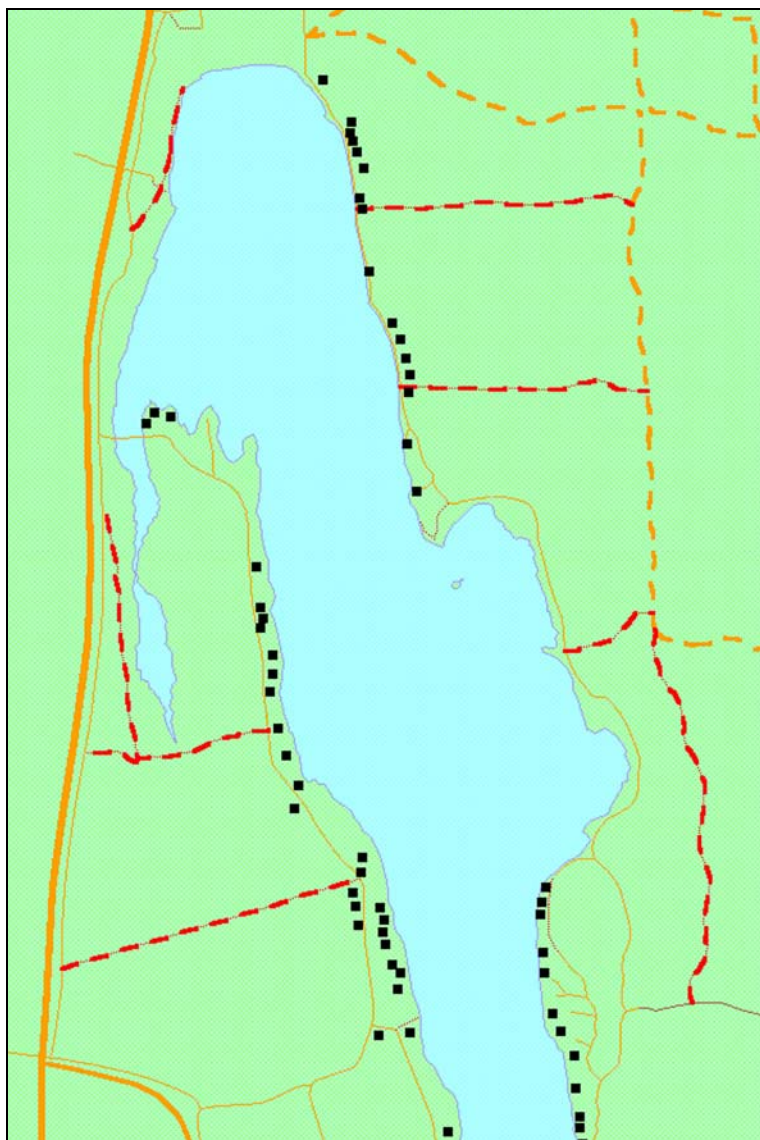
Nya små badplatser kan gärna anläggas vid ödetomter. De behöver bra botten men inte nödvändigtvis sandstrand – en iordningställd gräsyta är ett bra alternativ (som vid Kyrkstugan). Vid anläggandet av nya badplatser bör alltid trafiksituationen tas i beaktande så att inte ny biltrafik dras till områden som bör vara bilfria.

Skogsområdena kring Nydalasjön ingår inte i skötselplanen. Omgivningarna är dock viktiga för områdets användbart och tillgänglighet. En mycket enkel åtgärd vore att skylta upp de stigar som idag finns i anslutning till sjön och som är i ganska gott skick, men som bara utnyttjas av dem som är mycket väl förtrogna med området. Vi tänker på de stigar som går österut från stranden upp till hund- och pulkaspåret, från detta spår och ned till kustlandsvägen samt västerut från Olle Fiskares väg mot Kolbäcksvägen (se karta på nästa sida). Den fina grusvägen vid nordvästra stranden mellan båtbyggnaden och badet är dessutom svår att hitta från badet om man inte känner till den. Skyltning av dessa stigar skulle på ett enkelt sätt komplettera de åtgärder för att anlägga nya stigar som föreslås i skötselplanen.

Stigarna bör förstås också markeras på informationstavlornas kartor. För övrigt vore det bra om det fanns fler informationstavlor.

En annan åtgärd som kostar en del pengar, men som säkert skulle bli mycket populär, vore att anlägga ett skidspår som ansluter hund- och pulkaspåret till Grössjöområdet och därmed även Carlsjems elljusspår.

De stigar som markerats med röda streck på kartan existerar redan idag och skulle utnyttjas betydligt mer om de skyltades. De leder som markerats med orange streck öster om sjön är befintliga motionsspår.

□ Framtidsvisioner

Tanken bör finnas att Nydala på sikt inte bara kommer att vara ett friluftsområde för umeborna utan kan bli en stor framtida turistattraktion. Det bör påverka hur förändringar ska göras och utvecklingen planeras.

Generellt gäller att sevärdheter bör skyltas – inte bara Noret, som det står i skötselplanen, utan även stugmiljön, kustlandsvägen, platsen för Karlslunds värdshus, den gamla fördämningen, filterstugan, vattenledningen m.m.

Nydalaområdet är med vatten, sten, skog, kultur osv. utmärkt för avstressning och rehabilitering och utnyttjas i hög grad av människor just för detta ändamål. Här finns en riktig oas som Umeå kommun skulle kunna utnyttja även för mer ordnad rehabiliteringsverksamhet.

Fisket borde kunna utvecklas ytterligare för både boende och turister, genom samarbete mellan fiskeklubben, kommunen och campingen. Nydala sjön ihop med Umeälven skulle kunna ge Umeå ett attraktivt ”stadsfiske”.

Vintertid är sjöns is mycket utnyttjad för skridsko- och skidåkning. Blankissäsongen är emellertid kort, och det vore därför en bra idé att plöja upp en bana för skridsko- och sparkåkning runt sjön. Riskerna med svaga isar kan rimligen förebyggas genom ordentliga kontroller med isborr.

Nydala sjön skulle också kunna bli attraktiv för vinterbad. Bastuflottarna skulle kunna läggas upp vid stranden och hyras ut även sedan isen lagt sig. En isvak huggs då upp för badare. Man skulle också kunna bygga små bastur här och var runt sjön, på samma sätt som man nu anlägger grillstugor. Badtunnebad vid stranden skulle säkerligen också vara populärt. Kommunen bör uppmuntra någon entreprenör eller förening att försöka driva en sådan verksamhet.

Likaså bör kommunen försöka hitta någon som vill bedriva servering vid sjön året runt, åtminstone på helgerna. Idag kan man fika i Kyrkstugan under sommarmånaderna, men det borde finnas möjlighet till det även under årets övriga månader.

Endast fantasin sätter gränser för hur Nydalaområdet kan nyttjas. Vi har idéer om att anlägga en skulpturpark, skapa installationer, anordna folkmusikkonserter (utan förstärkare) m.m. Men det får vi säkert anledning att återkomma till.

□ Renhållning

Det enda som egentligen är negativt med Nydalaområdet idag är att det är ganska skräpigt på sina håll. Fler sopkorgar bör sättas upp – och tömmas regelbundet. Strandzonen bör rensas från skräp en gång om året.

Omgående måste också rivningstomterna städas noggrant.

Områdesvisa kommentarer

1. Noret

Om tillgängligheten ska förbättras med t.ex. spänger och informationstavlor bör detta ske med viss omtanke, så att inte fågellivet störs. Kanske behöver det också påpekas med skyltar att hund ska hållas kopplad.

På kartan är endast en stig öster om Noret inprickad. Med enkla medel skulle stigen kunna fortsätta även väster om Noret, varifrån man har bra utsikt över våtmarkerna. På så sätt får man en trevlig promenadslina (se vår stigmarta på föregående sida). Stigen finns redan, men den är inte så lätt att hitta för den som inte känner till den. Skyltar behövs, liksom en ordentlig bro över dagvattendiket från Mariehem.

På västra sidan finns ett vindskydd som borde underhållas och omnämnas i skötselplanen.

2. Kinabroområdet

Kinabron är i stort behov av målning och upprustning.

Idag finns en provisorisk parkeringsplats väster om Kinabron, som är mycket utnyttjad av besökare till området, men som kommer att försvinna när Kolbäcksvägen blir E4. Under rubriken ”Trafiksituationen” på sidan 4 i detta dokument diskuterar vi möjligheten att anlägga en rastplats vid E4.

På kartan i skötselplanen finns en stuga markerad SV om Kinabron som revs för länge sedan. Denna tomt skulle kunna användas för t.ex. en grillplats.

3. Nordvästra stranden

Det är bra att det slås fast i skötselplanen att den gröna ridån mellan sjön och vägen ska bevaras. Vi är också positiva till tanken på att anlägga en ny gångväg längs stranden. Den kommer att få en ännu viktigare funktion när Kolbäcksvägen blir E4 och den befintliga gång- och cykelvägen blir ännu mer bullerutsatt än idag.

Den gångväg som redan anlagts mellan båthamnen och badet bör få en anslutning upp till gång- och cykelvägen i norra änden.

Några gamla tomter kan utnyttjas för grillplatser. Fler bryggor bör läggas ut.

I den nordligaste delen finns också ett parti med mycket gamla tallar och höga aspar. Här har skogen höga naturvärden, som bör prioriteras. Man bör överväga att gallra kring tallarna, så att stammarna får mera ljus och luft. Det gynnar insekter som ynglar i gamla tallar och som behöver värme. Gynna också fortsatt aspföryngring.

På sidan 14 i skötselplanen står Mariestad, ska vara Mariestrand. På sidan 15 står nordöstra stranden, ska rimligen vara nordvästra.

4. Nordöstra stranden

Det är verkligen glädjande att skötselplanen framhåller att det är kulturprägel som ger detta område dess karaktär!

Vägen är däremot ett sorgligt kapitel. Den behöver mera underhåll, både vad gäller beläggning och slyrjning. Vi menar att man bör överväga att stänga av vägen med en bom, förslagsvis vid Sjödala (se ovan under ”Trafiksituationen” på sidan 4). De som har stugor i området skulle ha nyckel till bommen, precis som det är idag i den nordligaste delen av Olle Fiskares väg. Den som har handikapptillstånd och vill ta sig till bryggan på Dödmanudden skulle kunna låna nyckel. Dessutom skulle man kunna anlägga en ny handikappbrygga vid Sjödala.

En toalett skulle för övrigt komma väl till pass i detta område.

Vi är positiva till att fler bryggor läggs ut, även om befintliga privata bryggor i stor utsträckning utnyttjas av allmänheten. Små badplatser skulle också kunna ställas i ordning i anslutning till de tomma tomterna. Dessa bör röjas årligen.

Kartan är inte korrekt. Stugan som markerats längst i norr, mot Nydalabadet, är borta sedan länge. På två av de tomter som markerats som tomma (mellan IFK Umeå och badet) står stugor, dels Kanotklubbens stuga, dels Sjödala.

5. Dödmanviken

Detta är den del av Nydalas strandzon som har en någorlunda naturlig vegetation, vilket bör få bestå. Undvik överambitiös skogsskötsel som ger mera parkkaraktär. Det kan dock vara befogat att röja bort sly och undervegetation så att sjön syns från vägen.

Behåll möjligheten till avskildhet vid strandkanten.

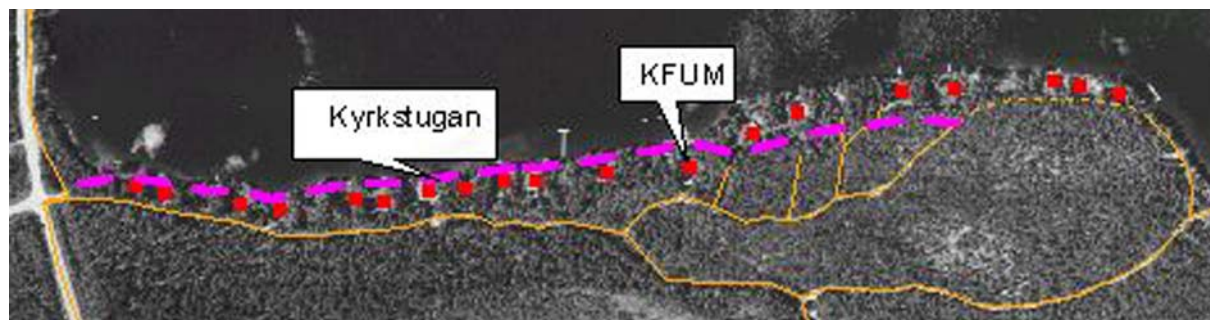
Från gångvägen och genom skogen upp mot hund- och pulkaspåret finns befintliga stigar som bör skyltas (se text och karta på sidorna 8–9 i detta yttrande).

6. Kärleksviken

Badplatsens storlek är i mycket dess tillgång. Om stranden ska utökas måste det göras mycket varsamt så att den småskaliga karaktären inte förändras. Eftersom stranden är mycket långgrund skulle en mindre flytbrygga kunna placeras där djupet tar vid.

Bilparkeringen några hundra meter söder om Kärleksviken är trång och saknar skugga, vilket för med sig att de smala vägarna i dagsläget nyttjas som parkeringsyta. Den befintliga parkeringen bör därför åtgärdas.

7. Berget

Flygbild över stranden mellan gamla Innertavlevägen och Kärleksviken. Befintliga vägar och stigar har markerats i orange och förslaget till ny stig i lila. I bildens högre del syns två ödetomter som utnyttjas av människor som söker avskildhet.

En ny gångstig anläggs mellan KFUM och den befintliga gångstigen närmast Kärleksviken (bilden). Från KFUM fortsätter den söderut (se nästa avsnitt). Detta gör sjön mer tillgänglig för det rörliga friluftslivet. I området finns ett par ödetomter som kan nyttjas till enklare grillplatser om de förses med ved för att hindra ”spontan” gallring av skog.

Över berget löper gamla stigar som kan skyltas. Skogens vildhet bevaras.

Ett utkikstorn är en bra idé, men det måste byggas så det passar in i områdets karaktär.

Kartbilden på sidan 22 i skötselplanen är inte korrekt. En stuga saknas vid andra röda pilen från höger.

8. Östra stranden

En enklare gångstig kan anläggas mellan sjön och stugorna enligt bilden i föregående avsnitt. Detta gör sjön mer tillgänglig för det rörliga friluftslivet, och stugornas charm och karaktär

kommer fram på ett bättre sätt. Stugtomterna kan avgränsas från stigen med häckar, staket eller liknande.

Glesning av skog behöver inte ske längs sträckan.

Några tomma tomter kan ställas i ordning med grillplatser, bryggor etc. Ytterligare en enkel badplats kan gärna skapas, liknande Kyrkstugans (gräsyta med mindre badbrygga).

KFUM:s eventuella expansion bör ske på ett varsamt sätt så att inte stugmiljön förändras.

Den ursprungliga biten av gamla kustlandsvägen går här, sannolikt med samma sträckning som när den var färdig 1690, och detta måste framhållas i skötselplanen.

Informationstavlor bör sättas ut.

Trafiksituationen måste ses över, vägen är mycket belastad sommartid med cyklister, fotgängare och fordonstrafik (se text och kartor ovan under rubriken ”Trafiksituationen” på sidorna 4–5).

Kartbilden i skötselplanen är inte korrekt. Andra stugan från vänster saknas, liksom en stuga till vänster om den röda pilen längst till höger. I skötselplanen anges att stugorna här är från 1940- och 1950-talen, men i själva verket är minst hälften från 1920- och 1930-talen.

9. Södra stranden

Skogsbarriären runt sjön måste bevaras intakt. Känslan av Nydalaområdet som en oas skild från staden försvinner för alltid om man där punkterar den gröna lungan och släpper staden inpå sjön. Det är därför mycket viktigt att det planerade bostadsområdet Tomtebo 1B flyttas en bra bit bort från strandkanten, och att en skogsbarriär anläggs mellan sjön och bostadsområdet.

Gång- och cykelvägen är en del av gamla kustlandsvägen, vilket bör beaktas (se under ”östra stranden”). Gallring mellan vägen och sjön bör utföras med stor återhållsamhet, eftersom nordanvinden kan blåsa hårt över sjön och skapa problem med snödrev på vintern.

10. Tomtebo

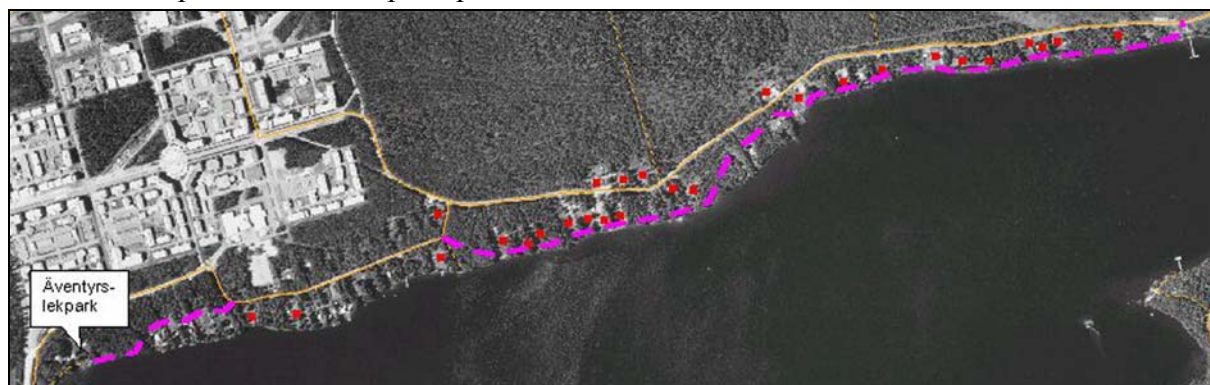
Skogsbarriären tas ej bort, men däremot är en gallring nära sjön möjlig. Undvik alltför ambitiösa skötselåtgärder. Tomma tomter kan ställas i ordning vid strandkanten med öppna ytor, grillplatser, bryggor etc. Behåll ”tomtstrukturen” istället för att göra en sammanhängande stor öppen yta – när strandzonen är indelad i ”fack” kan flera olika sällskap hitta privata ytor. Befintliga trädgårdsväxter värnas.

Stora öppna gräsplaner för lek och spel bör inte anläggas här. Det sjönära området bör snarare utnyttjas för spontana aktiviteter i naturmiljö. Eventuella lek- och spelytor bör därför anläggas på ett sådant sätt att inte den vilda känslan förstörs.

Det är en bra idé att förlänga gångstigen från äventyrslekiparken norrut, men den behöver inte gå direkt i strandkanten hela vägen eftersom möjligheten till avskildhet då går förlorad (se bilden på nästa sida). De få stugorna behöver inte beröras av nya gångstigar, då det rörliga friluftslivet ändå har stor tillgång till sjön i detta område.

En liten badplats/brygga kan anläggas på lämpligt ställe.

Kartorna på sidorna 31–32 i skötselplanen är inte korrekta. En stuga finns vid ”B” på sidan 31 och på motsvarande plats på sidan 32.

Flygbild över västra stranden från Tomtebo och norrut. Förslag till nya stigar har markerats med lila. Förbi befintliga stugor (röda kvadrater) bör stigen gå mycket nära stranden, men vid öppna ödetomter bör den i möjligaste mån dras längre in, så att man även fortsättningsvis kan få avskildhet vid stranden.

11. Olle Fiskares väg

Detta är idag den för friluftslivet tråkigaste delen av Nydalasjön. Det är snarare här än vid Tomtebo som insatser krävs.

Vårt förslag är att en enklare gångstig anläggs längs stranden för att göra sjön mer tillgänglig för det rörliga friluftslivet (se bilden ovan). Då skulle även stugornas charm och karaktär komma fram på ett bättre sätt. Gamla stigar, bl.a. den längs vattenledningen, bör skyltas (se text och karta på sidorna 8–9 i detta yttrande).

En liten badplats med brygga kan anläggas på lämpligt ställe. Ett par av de tomma tomterna kan ställas i ordning med grillplatser, bryggor etc.

Kartan i skötselplanen är inte korrekt. Fem av stugorna är rivna. Det finns alltså betydligt fler tomma tomter tillgängliga här för olika anläggningar än vad kartan ger intryck av.

Badet

Nydalabadet ingår inte i skötselplanen. Vi vill dock ta tillfället i akt att påpeka att städningen av badplatsen måste ske mycket mer frekvent än nu.

En annan sak som är av betydelse för friluftslivet kring sjön är det stängsel som finns längs badets östra kant och som har en låst grind. Den som vill passera här måste balansera på provisoriska spänger ute i vattnet. Det finns ingen anledning att på detta sätt försvåra för promenader utmed stranden. Grinden måste genast öppnas. Då måste förstås också åtgärder vidtas så att inte bilar kör in på stranden, men vi har fullt förtroende för att kommunen klarar av att ordna detta.

Slutord

Avslutningsvis vill vi återigen framhålla att Nydalaområdet redan är ytterst välbesökt och uppskattat och egentligen inte kräver så stora skötselåtgärder. Ödetomterna måste snarast möjligt få en noggrann städning, men därefter behöver de faktiskt inte skötas på annat sätt än genom årlig slätter. Inga nya anläggningar är helt nödvändiga, men här och var kan man ändå

komplettera med några nya grill- och badplatser samt bryggor. En mer parkmässig skogsskötsel är helt onödig.

Områdets tillgänglighet kan på ett enkelt sätt ökas genom att befintliga stigar skyltas och markeras på kartor. Utöver detta kan några nya stigar anläggas. Alla stigar markeras på informationstavlorna, som bör finnas på fler ställen än idag.

När vi nu lämnar in detta yttrande vill vi också ta tillfället i akt att påminna om de krav som vi ställde i vår namninsamling 2002–2004 och som fick mer än 5 800 undertecknare:

- Avvakta med vidare rivningar av stugorna vid Nydalasjön!
- Genomför en kulturhistorisk inventering så att de mest värdefulla stugorna kan bevaras!
- Inled en ny och bredare diskussion om hur Nydalaområdet ska se ut i framtiden!

Den sista punkten är mycket aktuell med tanke på alla de exploateringsidéer som finns kring Nydalaområdet. Skötselplanen är ett viktigt instrument inför framtiden, men viktigast av allt är ändå att anpassa kommande exploateringar så att de inte inkräktar på Nydalaområdets kvalitéer.

Slutligen vill vi varmt rekommendera ett besök på vår webbplats www.nydala.nu, där vi försöker samla all tillgänglig kunskap om Nydalaområdet. Där finns också ytterligare källhänvisningar. Säkert kan detta vara till hjälp för att rätta till de brister i faktaunderlaget som finns här och var. Vi skickar också med en aktuell stugkarta som bilaga till detta remissyttrande.

Nätverket för Nydalas nyttjare

Carl-Henrik Berg

Anna Birve

Mats Hellgren

Annika Nordstrand

Gudrun Norstedt

Charlott Nyman

Marie Redeborn

Nora Rätzel

Janne Vaattovaara

Cajsa Åkesson

Bilagor: 1. Karta över stugorna vid Nydalasjön, aktuell 30 maj 2005.

2. Hävdgynnad flora på gammal gårdstomt vid Nydala.

Yttrandet finns i elektronisk form på följande adress:

www.nydala.nu/arkivsidor/nydalaplan_yttrande_nnn.pdf

Kontaktpersoner:

Mats Hellgren

Lövtigen 51

903 43 UMEÅ

090-13 40 89

Gudrun Norstedt

Mariehemsvägen 27A

906 52 UMEÅ

090-13 94 98

Nätverkets mejladress: info@nydala.nu